

AN ROINN | DEPARTMENT OF
OIDEACHAIS | EDUCATION
AGUS EOLAÍOCHTA | AND SCIENCE

Scéimeanna Marcála

Scrúduithe Ardteistiméireachta, 2001

Gaeilge

Ardleibhéal

Marking Scheme

Leaving Certificate Examination, 2001

Irish

Higher Level

SCRÚDUITHE TEISTIMÉIREACHTA, 2001

GAEILGE

ARDTEISTIMÉIREACHT, ARDLEIBHÉAL

SCÉIM MHARCÁLA

(N.B. Tharlódh go ndéanfaí athruithe nó leasuithe ar chodanna den Scéim seo ag an gComhdháil Mharcála.)

GINEARÁLTA

Ní mór do na Scrúdaitheoirí Cúnta an mharcáil a dhéanamh i ndúch dearg. Ní mór dóibh na mórshotúin ach go háirithe a mharcáil (níl ceartú i gceist) trí líne dhearg a tharraingt fúthu.

Is cóir na marcanna a bhronntar ar fhoranna éagsúla na gceisteanna agus na bhfocheisteanna (de réir mar a áireofar ag an gComhdháil iad) a thaispeáint go soiléir san ionad cuí ar fhreagarleabhar an iarrthóra.

PÁIPÉAR I (170 marc)

CEIST 1	- CEAPADÓIREACHT -	100 marc
----------------	---------------------------	-----------------

- { (a) Ionramháil ábhair = 20 marc }
(b) Cumas Gaeilge = 80 marc

[Cumas Gaeilge = (i) fairsingeacht agus saibhreas Stór Gaeilge an iarrthóra, móide (ii) beachtas maidir le máistreacht cruinnúsáide ar na príomhghnéithe de cheart na Gaeilge.] Míneofar é seo a thuilleadh ag an gComhdháil agus pléifear samplaí as freagarleabhair éagsúla.

Nóta: Caithfidh an Scrúdaitheoir Cúnta an marc a bhronntar as 20 (Ábhar) agus an marc a bhronntar as 80 (Gaeilge) a thaispeáint go soiléir ag bun na hiarrachta ceapadóireachta.

A (35 mharc)

- (i) (a) Post a bhí á lorg? = 3 mharc; (b) Ábhar iontais don údar? = 3 mharc.
(ii) (a) Dhá chosúlacht? = $2 \times 3 = 6$ mharc; (b) Cad a deir...faoi na daoine seo? = 4 mharc.
(iii) (a) Fáth...McCain faoi Bhush? = 3 mharc; (b) Baint leis an Dr. Ian Paisley? = 3 mharc.
(iv) Dhá mhórpoinnte faoi chúrsaí creidimh agus polaitíochta faoi mar atá sa tír seo. = $2 \times 3 = 6$ mharc
(v) (a) Cén chomparáid? = 4 mharc; (b) Cén fhianaise...chun deiridh? = 3 mharc

[Gaeilge lochtach: 0 - 3 a bhaint den iomlán a gnóthaíodh.]

B (35 mharc)

- (i) (a) Cén tslí bheatha? = 3 mharc; (b) Dhá shampla...spéis sa reathaíocht = 4 mharc.
(ii) Dhá phoinnte a léiríonn go raibh sé ina mháistir ar an raon reathaíochta. = $2 \times 3 = 6$ mharc;
(iii) (a) Fear éagsúil...rás thart? = 4 mharc; (b) Fáth ar dibríodh an reathaí óg? = 4 mharc.
(iv) (a) Cén gaisce...i Helsinki? = 4 mharc; (b) Cén fáth ar briseadh as an arm é? = 4 mharc
(v) (a) Dualgais shuaracha? = 3 mharc; (b) Fianaise go raibh sé an-fhial? = 3 mharc.

[Gaeilge lochtach: 0 - 3 a bhaint den iomlán a gnóthaíodh.]

[Gearrfar pionós i ngeall ar iomarcaíocht]

Nóta: Taispeánfar na marcanna a ghnóthaíonn iarrthóirí as an mbuneolas a aimsiú agus as na freagraí a bheith ina bhfocail féin acu ar na scrípteanna. Taispeánfar freisin na marcanna a bhaintear i ngeall ar an nGaeilge a bheith lochtach agus na marcanna a bhaintear i ngeall ar iomarcaíocht san ionad cuí ar na scrípteanna.

Páipéar II (180 marc)

Maidir le Ceist 1 (Prós) agus le Ceist 3 (Filíocht), rogha idir cúrsa ainmnithe (prós ainmnithe/filíocht ainmnithe) agus cúrsa roghnach (prós roghnach/filíocht roghnach) atá i gceist anseo. Ní bheidh marcanna le gnothú i gcás nach gcloífeadh leis an riail seo.

Freagair **A** (Prós Ainmnithe) **nó** **B** (Prós Roghnach) anseo.

A - PRÓS AINMNITHE - (40 marc)

Freagair **(a)** agus **(b)** anseo.

(a) Plé ar an ráiteas (Clann Lir)

Ionramháil Ábhair = 22 mharc

Nó

Plé ar a éifeachtaí is a léirítear téama an ghrá
(Fiosracht Mhná)

Ionramháil Ábhair = 22 mharc

(b) Plé ar an bpáirt atá ag Séamas (An Lasair Choille) Ionramháil Ábhair = 13 mharc

Nó

Plé ar dhá cheann de na ceannteidil atá luaite
(An Lasair Choille)

Ionramháil Ábhair= 13 mharc

Cumas Gaeilge - (a) agus (b) le chéile)

= 5 mharc

C.1 = 40 marc

B - PRÓS ROGHNACH - (40 marc)

Freagair (a) agus (b) anseo.

(a) Plé ar an léiriú a dhéantar ar bhanlaoch (nó laoch)
(Scéal Béaloidis)

Teideal an scéil bhéaloidis/ainm an údair nó scéalaí Ionramháil Ábhair = 22 mharc

Nó

Luaigh an príomhthéama agus déan plé ar a
éifeachtaí is a léirítear é (Gearrscéal)
Teideal an gearrscéil /ainm an údair

Ionramháil Ábhair = 22 mharc

(b) Plé ar an bpáirt ag pearsa de na
príomhphearsana (Sliocht as Dráma)
Teideal an dráma/ainm an údair

Ionramháil Ábhair = 13 mharc

Nó

Plé ar dhá cheann de na ceannteidil atá luaite
(Sliocht as Dráma)
Teideal an dráma/ainm an údair

Ionramháil Ábhair = 13 mharc

Cumas Gaeilge - (a) agus (b) le chéile)

= 5 mharc

C.1 = 40 marc

Nóta: Caithfidh an Scrúdaitheoir an marc as 22 (Ábhar) agus as 13 (Ábhar) agus as 5 (Gaeilge) a thaispeáint go soiléir sna hionaid chuí ar an bhfreagarleabhar.

[(a)(i) nó (a)(ii) nó (b)(i) nó (b)(ii) le déanamh as A nó B nó C nó D]

{ Ionramháil Ábhair
{ Cumas Gaeilge

= 35 mharc}

= 5 mharc}

C.2 = 40 marc

Nóta: Caithfidh an Scrúdaitheoir an marc as 35 (Ábhar) agus an marc as 5 (Gaeilge) a thaispeáint go soiléir san ionad cúí ar an bhfreagarleabhar.

Freagair A (Filíocht Ainmnithe) nó B (Filíocht Roghnach) agus freagair C (Dánta Dualgais Breise anseo).

A - FILÍOCHT AINMNITHE - (35 mharc)

Freagair (a) agus (b) anseo.

(a)

(i) Plé ar an léiriú a dhéantar ar thuiscint agus ar dhearcadh tuismitheoirí (Mac Eile ag Imeacht) = 11 mharc

(ii) Úsáid a bhaintear as codarsnachtaí –trácht = 6 mharc

= 17 marc (Ionramháil Ábhair)

Nó

(i) Plé ar an gcaoi a gcuirtear an príomhthéama os ár gcomhair (Chlaon mé mo Cheann) = 11 mharc

(ii) Cúis ar roghnaigh an file an teideal –nóta = 6 mharc

= 17 marc (Ionramháil Ábhair)

(b)

Plé ar an léiriú...cruachás an fhir atá i ngrá (Bríd Óg Ní Mháille)

= 13 mharc

Nó

Trácht ar éifeacht na húsáide a bhaintear as dhá cheann de na gréithe atá luaite (Bríd Óg Ní Mháille)

= 13 mharc

B**- FILÍOCHT ROGHNACH - (35 mharc)**

Freagair (a) agus (b) anseo.

(a)

- (i) Luaigh dhá cheann de na mothúcháin/Cad a mhúscail san fhile iad? = 6 mharc }
 Do mheas ar an gcaoi a gcuirtear } = 11 mharc }
 rómhainn iad (Dán nua-aim. a chum bean) = 5 mharc }
 (Teideal an dáin/ainm an fhile) }
- (ii) Úsáid as codarsnachtaí nó as meafair-trácht = 6 mharc } = 17 marc

Nó

- (i) Cad é príomhthéama an dáin = 2 mharc }
 Plé ar an gcaoi a gcuirtear an } = 11 mharc }
 príomhthéama os ár gcomhair (Dán a }
 chum fear) (Teideal an dáin/ainm an fhile) = 9 marc } = 17 marc
- (ii) Cúis ar roghnaigh an file an teideal –nóta = 6 mharc }

(b)

- Luaigh an príomhthéama/ 2
 Plé ar an bhforbairt a dhéantar ar an 11
 bpríomhthéama [Dán sean-aimseartha nár úsáiseadh in (a)] = 13 mharc
 (Teideal an dáin/ainm an fhile)

Nó

- Trácht ar éifeacht na húsáide a bhaintear as dhá cheann 7 + 6
 de na gnéithe atá luaite [Dán sean-aimseartha nár
 úsáiseadh in (a)] (Teideal an dáin/ainm an fhile) = 13 mharc

C (35 mharc)

Freagair (a) nó (b) anseo

(a)

- (i) Cur síos an éifeachtach, an-drámatúil –plé = 16 mharc }
 (ii) Tagairt a mhíniú = 5 mharc } = 30 marc (Ionramháil Ábhair)
 (iii) Nóta faoi na contrárthachtaí = 9 marc }

NÓTA:- I gcás an chúrsa roghnaigh, gearr piónós 1 mharc mura luaitear ainm an tsaothair/ dán nó ainm an údair más ann dó.

(b)

(i)	Príomhthéama...plé = 6 mharc An chaoi a gcuirtear romhainn é – plé = 10 marc	} } }	= 16 mharc	
(ii)	Tagairt a mhíniú		= 5 mharc	} = <u>30 marc</u> (Ionramháil Ábhair)
(iii)	Nóta faoi oiriúnacht an teidil		= 9 marc	
Cumas Gaeilge (A agus B agus C le chéile)				= <u>10 marc</u>
				<u>C.3 = 70 marc</u>

Nóta: Caithfidh an Scrúdaitheoir an marc as 17 (Ábhar) agus as 13 (Ábhar) agus as 30 (Ábhar) agus as 10 (Gaeilge) a thaispeáint sna hionaid chuí ar an bhfreagarleabhar.

Ceist 4

- STAIR -

30 marc

Dhá cheann le déanamh as (a), (b), (c), (d), (e), (f).

$$\begin{aligned} &= 13 + 12 \text{ (Ionramháil Ábhair) móide 5 mharc ar an gCumas Gaeilge} \\ &\text{(sa dá cheann le chéile).} \\ &= 30 \text{ marc.} \end{aligned}$$

Nóta: Caithfidh an Scrúdaitheoir Cúnta an marc a bhronntar as 25 (Ionramháil Ábhair) agus an marc a bhronntar as 5 (Gaeilge) a thaispeáint go soiléir ar an ionad cuí ar an bhfreagarleabhar.

CLUASTUISCINT (100 marc)

Tá 45 d'fhocheisteanna ar fad le freagairt.

$$\therefore 45 \text{ focheist} \times 2 \text{ mharc an ceann} = 90 \text{ marc}$$

[Tharlódh go ndéanfaí mionathruithe ar an marc dháileadh sin ag an gComhdháil.]

.	{	(i)	Tuiscint	= 90 marc	}
..		(ii)	Cumas Gaeilge	= 10 marc	
		(iii)	Iomlán	= 100 marc	

Nóta: Míneofar an córas a thuilleadh ag an gComhdháil. Pléifear samplaí freisin as na freagarleabhair.

Míneofar freisin cad ba cheart a dhéanamh i gcás iarrthóra ar cuireadh socruithe speisialta ó thaobh scrúdaithe de ar fáil dó/di.

Tugadh an treoir seo a leanas do na scrúdaitheoirí ar fad:

Níor mhiste do gach Príomhscrúdaitheoir Comhairleach gach a leanann seo a chur in iúl do na Scrúdaitheoirí Comhairleacha. Níor mhiste do na Scrúdaitheoirí Comhairleacha é seo a leanas a chur in iúl dá Scrúdaitheoirí Cúnta:

Sa chás go dtagann scrúdaitheoir cúnta trasna ar script a bhaineann le hiarrthóir ar cuireadh socrúithe speisialta ó thaobh scrúdaithe de ar fáil dó/di

- níor mhór don scrúdaitheoir cúnta a chur in iúl dá scrúdaitheoir comhairleach go bhfuil a leithéid de script le marcáil aige/aici
- caithfidh an scrúdaitheoir comhairleach a mhíniú don scrúdaitheoir cúnta go bhfuil gach gné den scéim mharcála faoi mar atá leagtha amach le cur i bhfeidhm ó thaobh mharcáil na scripte de ach amháin nach mbeidh an litriú san áireamh
- míneoidh an scrúdaitheoir comhairleach don scrúdaitheoir cúnta go mbeifear ag déanamh fiosruithe ina thaobh seo lena chinntiú go bhfuil an scéim mharcála á cur i bhfeidhm ag an scrúdaitheoir cúnta ina leithéid de chás faoi mar ba cheart.

AN ROINN OIDEACHAIS AGUS EOLAÍOCHTA

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA

DHÁ MHÍLE AGUS A hAON

GAEILGE – GNÁTHLEIBHÉAL AGUS ARDLEIBHÉAL

TRIAIL CHLUASTUISCEANA

Mairfidh an triail seo tuairim is daichead nóiméad. Tá trí chuid sa triail- Cuid A, Cuid B agus Cuid C. Tá na treoracha speisialta agus na ceisteanna, a ghabhann le gach ceann de na trí chuid sin, clóbhuailte ar do scrúdpháipéar.

CUID A

Léigh anois go cúramach, ar do scrúdpháipéar, na treoracha agus na ceisteanna a ghabhann le Cuid A.

FÓGRA A hAon (M)

Seo fógra ó TG 4. Beidh an clár teilifíse, “Nócha Soicind”, ar siúl oíche Dé Céadaoin seo chugainn, ag tosnú ar a seacht a’ chlog. Is é Tomás Ó Brannagáin a chuirfidh an clár seo i láthair. Triúr iarrthóirí a bheidh ag freagairt na gceisteanna gach oíche. An príomhdhuais atá le buachan ná, saoire coicíse a chaitheamh in áit álainn thar lear. Más spéis leat a bheith páirteach sa chlár seo, níor mhór glaoch ar léiritheoir an chlár ag 01-234765.

[78]

FÓGRA A DÓ (C)

An bhfuil suim agat i bpost mar Leabharlannaí? Má tá, cuir foirm iarratais chugamsa, An Príomh-Leabharlannaí, Comhairle Chontae na Gaillimhe, roimh an séú lá de Mheitheamh. Caithfidh Teastas Ollscoile sa Leabharlannaíocht, taithí shásúil ag obair i Leabharlann, agus ardchaighdeán Gaeilge a bheith agat. Beidh tú ag obair i nGaillimh an chéad bhliain áit a gcuirfear traenáil chuimsitheach ar fáil. Ina dhiaidh sin, beidh tú ag obair i gceithre cinn de na Leabharlanna atá i nGaeltacht Chonamara. Fiche míle punt an tuarastal atá i gceist.

[84]

FÓGRA A TRÍ (U)

Oslóidh an tAire Turasóireachta agus Spóirt, Ionad nua Spóirt i Leitir Ceanainn amárach. Tógadh an tIonad seo le cabhair airgid ó Chomhairle Spóirt na hÉireann, ón gCrannchur Náisiúnta agus ó Údarás na Gaeltachta. Chosain an foirgneamh trí mhilliún punt. Dúirt urlabhraí ón Ionad go bhfuil siad ag súil go mbainfidh muintir Dhún na nGall úsáid an-mhaith as na háiseanna ann. Caoga punt sa bhliain an táille a íocfaidh daoine fásta ach ní bheidh tada le híoc ag daltaí scoile.

[80]

CUID B

Léigh anois go cúramach, ar do scrúdpháipéar, na treoracha agus na ceisteanna a ghabhann le Cuid B.

COMHRÁ A hAON (M)

Pádraig: A Eibhlín, an bhfuil post samhraidh faighte fós agat?

Eibhlín: Tá, a Phádraig. Táim ag obair in Ospidéal Naomh Séamus i gCorcaigh.

Pádraig: Cad a bhíonn ar siúl agat ansin?

Eibhlín: Bíim ag freastal ar na hothair atá an-sean agus an-tinn sna bardaí ar an tríú urlár.

Pádraig: Uch! Conas a thaitníonn sé sin leat?

Eibhlín: Ó! Is breá liom é. Táim chun cúrsa leighis a dhéanamh i gColáiste na Tríonóide tar éis na hArdteistiméireachta mar ba mhaith liom a bheith i mo dhochtúir.

Pádraig: Ó! go maith!

Eibhlín: Agus, tá taithí iontach á fáil agam ar obair dochtúra san ospidéal seo. [96]

*****

Pádraig: Ag obair le Raidió an Daingin atáim féin!

Eibhlín: Wow! Conas a d'éirigh leat é sin a fháil?

Pádraig: Tá m'aintín ina cathaoirleach ar Bhord Bainistíochta an stáisiúin raidió agus is dócha gur chabhraigh sí sin liom!

Eibhlín: Bí cinnte de! Cad a bhíonn ar siúl agat ann?

Pádraig: Ag obair i Seomra na Nuachta a bhím. Bíonn orm an nuacht áitiúil a bhailiú i dtosach, í a aistriú go Gaolainn ansin agus ina dhiaidh sin, í a chlósscríobh don léitheoir nuachta.

[77]
[=173]

COMHRÁ A DÓ (C)

- Síle: Haló! Síle anseo, an tOifigeach Caidrimh Poiblí.
- Breandán: Breandán Ó Sé anseo. Tá mé ag iarraidh labhairt le Pól Ó Gallchóir, Ceannasaí TG 4. Go beo!
- Síle: Ní féidir! Tá sé ag cruinniú i nGaillimh faoi láthair.
- Breandán: Is cuma liom!
- Síle: Tá aiféala orm ach tá cruinniú práinneach aige leis an Aire faoi chúrsaí airgeadais agus ní féidir cur isteach air. An féidir liomsa cabhrú leat?
- Breandán: Is mian liom gearán a dhéanamh leis faoin gclár brocach, salach sin 'Ros na Rún' a bhí ar siúl tráthnóna inniu. [92]
- *****
- Síle: Ros na Rún?
- Breandán: Bhí mé féin agus mo mhac, Seán, ag féachaint air. Anois, níl Seán ach seacht mbliana déag agus is dalta Ardteistiméireachta é i gColáiste Mhuire. Bhí orm an teilifís a mhúchadh sa gcaoi nach bhfeicfeadh sé a leithéid de shalachar!
- Síle: Cén salachar?
- Breandán: Nach bhfaca tú na rudaí uafásacha a bhí ar siúl ag an mbeirt sin tráthnóna?
- Síle: Ní fhaca mise aon salachar air!
- Breandán: Ah! Mar a chéile ar fad sibh. Maidin amárach tá mise chun litir a scríobh chuig an Aire, Síle de Valera. Sin í an cailín a chuirfidh deireadh leis an salachar seo. Slán! [100]
[=192]

COMHRÁ A TRÍ (U)

- Eoghan: A Nóra, ar chuala tú go bhfuil Brian Ó Domhnaill san ospidéal i Sligeach?
- Nóra: Ó! A Eoghain, níor chuala. Goidé atá air?
- Eoghan: Tá a chloigeann gortaithe go han-dona agus tá a chos briste i dtrí áit!
- Nóra: Agus goidé mar a tharla sé sin dó?
- Eoghan: Bhí timpiste ghluaisteáin aréir aige ar an bhóthar go Gaoth Dobhair.
- Nóra: Dúirt m'athair go raibh an bóthar an-dainséarach aréir.
- Eoghan: Is cosúil go raibh Brian ag tiomáint an-ghasta timpeall ar choirnéal. Bhí leac oighir ar an phíosa sin den bhóthar agus ní raibh sé ábalta an gluaisteán a stiúradh dá bharr agus bhuail sé faoi chlaí ard.

[100]

*****

- Nóra: Ní bheidh sé ábalta dul go dtí Ollscoil Bhaile Átha Cliath mar sin chun cúrsa innealtóireachta a dhéanamh.
- Eoghan: Huh! Dúirt na dochtúirí go dtógfaidh sé dhá bhliain ar a laghad sula mbeidh sé ábalta staidéar a dhéanamh.
- Nóra: Ó! An créatúr bocht!
- Eoghan: Ach tá an scéal níos measa ná sin! Dúradh go raibh sé ar meisce agus é ag tiomáint agus tá na Gardaí ag iarraidh labhairt leis faoi na taibléidí 'Ecstasy' a bhí sa charr aige.

[76]

[=176]

CUID C

Léigh anois go cúramach, ar do scrúdpháipéar, na treoracha agus na ceisteanna a ghabhann le Cuid C.

PÍOSA A hAON (M)

Ócáid speisialta a bhí i gColáiste na nGardaí Síochána sa Teampall Mór aréir nuair a bhronn an eagraíocht stáit, Foras na Gaeilge, duais ar an nGarda Niamh Nic Thaidhg. Bronnadh bonn airgid agus scoláireacht i gceantar Gaeltachta uirthi. Bronnadh iad seo uirthi mar gurb í Niamh an scoláire is mó a léirigh suim sa Ghaeilge le linn chúrsa oiliúna na nGardaí. As an Muileann gCearr di ó dhúchas ach tá sí ag obair mar Gharda sa stáisiún Gardaí i gCluain Meala faoi láthair.

[84]

PÍOSA A DÓ (C)

Tá taispeántas ealaíne ar siúl in Óstán Bhá Charna faoi láthair. Caoga pictiúr atá ar taispeánt ann a rinne na mná atá ag freastal ar Scoil Ealaíne Charna. Dhá bhliain ó shin chuir daoine as ceantar Charna a raibh spéis acu tabhairt faoin bpéintéireacht Scoil Ealaíne Charna ar bun. Eagraíonn an scoil cúrsaí péintéireachta i rith na bliana agus is é an t-ealaíontóir cáiliúil, Cathal Ó Máille, atá i mbun teagaisc. Radharcanna tíre agus nósanna beatha Ghaeltacht Chonamara na téamaí is mó atá sna pictiúir.

[85]

PÍOSA A TRÍ (U)

Sheol an t-iriseoir, Eoghan Mac Aodha, iris nua faisin i mBaile Átha Cliath aréir. Díríonn an iris seo ar na héadaí faiseanta a chaitheann mná na hÉireann agus ar chúrsaí áilleachta. Tá altanna breátha inti a bhaineann le faisean na bhfear fosta. Céad caoga leathanach atá san iris agus grianghrafanna, atá ar chaighdeán an-ard, ar gach leathanach díobh. Taitneoidh na haltanna faoi réaltaí scannáin agus teilifíse go mór le daoine óga. Táthar ag súil go mbeidh níos mó le feiceáil faoin tionscal dúchasach faisin sa chéad eagrán eile.

[89]

*****

Sin deireadh na trialach. Slán!

*****

Gaeilge A.T.A.L. 2001

Tarscaoileadh maidir le litriú agus gramadach

Réamhrá: Measúnú Chumas Gaeilge iarrthóirí

Déantar luacháil (d'fhonn a mheasúnaithe) ar chumas Gaeilge iarrthóirí mar seo a leanas ins sa scrúdpháipéir:

- Páip. 1   Ceist 1   Ceapadóireacht
Cumas Gaeilge = 80 marc (as 100 marc)
- Ceist 2   Léamhthuiscint
Ní bhronntar marcanna ar chumas Gaeilge anseo ach leagtar pónós idir 0-3 mharc ar Ghaeilge lochtach i ngach cuid den dá chuid, A agus B, sa cheist seo.
- Páip. 2   Ceist 1   A agus B (Prós Ainmnithe / Roghnach)
Cumas Gaeilge = 5 mharc (as 40 marc)
- Ceist 2   Próstéacs Breise
Cumas Gaeilge = 5 mharc (as 40 marc)
- Ceist 3   Filíocht (Ainmnithe / Roghnach, Dánta Dualgais Breise)
Cumas Gaeilge = 10 marc (as 70 marc)
- Ceist 4   Stair na Gaeilge
Cumas Gaeilge = 5 mharc (as 40 marc)

Sainniú ar Chumas Gaeilge

Sa scéim mharcála áirítear dhá ghné ar cheart aird a thabhairt orthu i measúnú chumas Gaeilge iarrthóirí:

- (i) fairsingeacht agus saibhreas stór Gaeilge;
- (ii) beachtas maidir le máistreacht cruinnúsáide ar na príomhghnéithe de cheart na Gaeilge.

Sa cháipéis soiléirithe a eisítear do na scrúdaitheoirí ag an gComhdháil sainnítear “príomhghnéithe cheart na Gaeilge mar “gramadach, comhréir, struchtú(i)r agus deilbhíocht”.

Sna treoracha breise a tugtar do scrúdaitheoirí mínítear gur dhá ghné ar leith iad chomhréir/struchtúir agus deilbhíocht / gramadach. Mínítear gurb í is ciall le comhréir ná dul na Gaeilge ar na habairtí, go mbaineann sí le hord na bhfocal ins an abairt, le cruinnúsáid réamhfhocal agus le cruinnúsáid na Copaile. Cuirtear ar a súile dóibh gur bunscil teanga í a bheith in ann bunstruchtúir na comhréire a láimhseáil go cruinn. Dearbhaítear go mbraitheann cumarsáid slán sa teanga ar an ngné seo, ach go háirithe. Iarrtar ar na scrúdaitheoirí córas nodaireachta a úsáid le mórbhotúin chomhréire a nótaíl.

Mínítear go mbaineann gramadach / deilbhíocht (= accidente = inflexional morphology) le hathraithe ar fhoirmeacha focal d’fhonn aimsirí, uimhir tuisil agus uimhreacha (bun / ord / pearsanta) a chur in iúl. Cé go n-aithnítear gur scil thábhachtach teanga í seo chomh maith agus go bhféadfaí míchruinneas ar bhonn míchumais inti cur isteach ar an gcumarsáid mínítear nár cheart botúin inti a áireamh ar aon chéim tromchúise le mórbhotúin chomhréire. **Sainnítear “litriú” mar nós léiriú na deilbhíochta.**

Tarscaoileadh maidir le litriú agus gramadach / Scéim mharcála mhodhnaithe

Tuigfear óna bhfuil ráite thuas cad a bheadh á shainniú le “litriú” agus le “gramadach” faoi scéim mharcála mhodhnaithe. **Tuigfear, freisin, nach mbeadh sé i gceist (mar nach mbeadh sé indéanta ná cóir, fiú, dá mba thasc indéanta é) “máistreacht cruinnúsáide” ar bhunchomhréir na teanga a tharscaoileadh i gcás iarrthóirí áirithe.** Is follasach nach bhféadfadh iarrthóirí a shonraítear mar “lucht éalainge” (ar ghá socraithe speisialta a dhéanamh ina gcás) tabhairt faoi Ghaeilge A.T.A.L. mura mbeadh máistreacht bainte amach acu ar bhunstruchtúir na Gaeilge. Ach is follasach, mar an gcéanna, ina gcás siúd, go bhféadfadh a n-éalanga, cibé saghas iad, bheith ina mbac orthu a dtuiscint ar dheilbhíocht (litriú / gramadach) na Gaeilge a chur in iúl i **scrúdú scríofa**.